

“Euskararen atlas sozio-geolinguistikoa” ikerketa-proiektua

Gotzon Aurrekoetxea, Jose Luis Ormaetxea

Euskal Herriko Unibertsitatea
gotzon.aurrekoetxea@ehu.es

Abstract

In this paper we present a new research project. Researching the difference between the language of young and the language of old people in the Basque Country we mix two different aspects: the point of view geolinguistic and sociolinguistic. For that, we will use a questionnaire with phonological, morphological, syntactical and lexical features. This questionnaire we will use in 75 localities to survey to young and old people.

Laburpena

Ikerketa-proiektu berri bat aurkezten da artikulu honetan. Proiektu honek azterketa geolinguistikoa eta soziolinguistikoa uztartzen ditu, Hego Euskal Herrian hiztun heldu eta gazteen arteko hizkuntza desberdintasunak ikertuz. Horretarako ezaugarri fonologikoak, morfologikoak, sintaktikoak eta lexikoak biltzen dituen galdesorta bat erabiliz bilduko dira datuak, aztertuko diren 75 herrietan heldu eta gazteak galdekatuz.

Keywords: dialectology, sociolinguistic, geolinguistic.

Hitz gakoak: dialektologia, soziolinguistika, geolinguistika.

1. Sarrera

Euskararen atlas sozio-geolinguistikoa proiektuak euskarak biltzen dituen hizkeren azterketa bikoitza egitea du helburu. hizkeren azterketa soziolinguistikoa batetik eta azterketa geolinguistikoa bestetik.

Beraz, dialektologia hitza, zentzu zabalean hartuz, biltzen dituen bi diziplina hartzen ditu bere barnean ikerketa honek: ikusmolde geolinguistikoa, hizkuntzak espazioaren arabera dituen desberdintasunak ikertuz, eta ikusmolde soziolinguistikoa faktore soziolinguistikoak kontuan hartuta hizkera bakoitzak biltzen dituen desberdintasunetan ikertuz; hizkera bakoitzak bestekin dituen desberdintasunak eta bere barnean dituenak ikertuz.

Bi ikusmolde hauen arabera ikerketaren helburua bakarra da: azken 40 urteotan garatuz joan den hizkuntza estandarrak ohiko mintzamoldeetan izan duen eragina ikertzea eta neurtzea.

Ikerketa hau euskararen eremu osora hedatu nahi dugu: batetik Hego Euskal Herriko hizkerak aztertuko ditu. Eta bestetik, Ipar Euskal Herriko eremukoak.

Ondorengo lerrootan ikerketa-proiektuaren zertzelada nagusiak aipatuko dira. Ez da bertan

daturik azalduko, ezta eta ikerketaren emaitzarik ere ez. Proiektua 2006an hasi da eta emaitzak 2007-8an eskuartean izan eta argitaratzea itxaroten da.

2. Helburua eta hasierako hipotesia

Euskara hizkuntza hiritartu gisa erabiltzen hasi zenetik eta horretarako bere erregistro estandarra lantzen hasi zenetik, mintzamolde tradizional eta berriaren artean harreman berriak sortuz joan dira.

Euskalkietan edo euskalki literarioetan gauzatzen ziren mintzamolde tradizionalak eredu desberdinak izan dituzte euskararen historian zehar eta indar bateratzaile baten faltan eredu bakoitza modu nahiko askean bilakatuz joan da mendez mendez. Horretara aski desberdinak eta ezaugarri propio gehiago edo gutxiagorekin garatu dira euskalkiak. Mintzamolde desberdinetako jendearen harreman urriak ez du eragotzi, alderantziz lagundu egin du, eredu bakoitzaren norabide askean ibiltzea.

Gauzak horrela, euskararen mintzamolde tradizionalak ikaragarritzko dialektalizazioa erakutsi dute eta egoera honek hizkuntzaren aldagarritasun geolinguistikoa aztertzeo abagunea eskaintzen du.

Aldiz, euskara batuaren sorrerarekin batera, hizkuntzaren aldaera kultu eta prestigiotsuak duen indar eta erakargarritasunak bultzatuta, indar bateratzaileak agertu dira euskalkietan zehar.

Indar bateratzaile hauek indartsu ari dira gertatzen, orain artean egindako ikerketa apur eta partzialetan azaltzen denari kasu egiten bazaio.

Euskara batuaren sorrera koka daitekeen Arantzazuko biltzarretik 40 urteak hurbil daudelarik garaia da aldaera estandarrak jatorrizko dialekto edo euskalki tradizionaletan izan duen eragina ikertu eta neurtzeko eta mintzamolde tradizionalen osasuna zertan den ikertzeko.

Beraz, hizkuntzaren aldagarritasuna aztertzea du helburu ikerketa-proiektu honek. Beronen bidez, bi faktore garrantzitsuren eragina aztertuko da, hain zuzen ere: adina eta faktore geografikoa. Hori lortu bidean hainbat euskalkitako bi belaunaldi desberdinetako hiztunen hizkuntza-egoera aztertuko da; hots, bi belaunaldi horietako euskal hiztunek nolako hizkera egiten duten eguneroko bizitzan da ikertu nahi dena. Ikertuko diren bi belaunaldi hauek 40-50 urte bitartekoa eta 20-25 bitartekoa dira.

Lehen belaunaldiak harreman handia izan du eredu estandarrekin, euskararen suspertzea oso-osorik bizi izan duelako batetik, eta euren seme-alaben hezkuntzan euskal ereduetan murgilduta egonik eskolako hizkera jaso dutelako, bestetik.

Bigarren belaunaldia euskara estandarrean oso-osoa murgilduta hazi da haurtzarotik beretik. Guraso eta aitona-amonen hizkera batetik eta eskolako ereduaren bestetik, uztartu behar izan ditu egoera desberdinetan bere bizitza garatzeko, batzuekin eta besteekin harremanak izateko.

Orain arteko ikerketa partzialek erakutsi dute euskara batuak euskalki eta hizkera tradizionaletan izan duen eragina handia izan dela.

Gauzak horrela, ikerketa-proiektu honen helburua hipotesi hori egiaztatzea da; hots, euskara batuaren eragina uste baino handiagoa dela eta hizkeren arteko berdintze-fenomenoaren abiada bizkorra dela. Bidenabar, euskara estandarrak euskalkietan izan duen eraginaren abiadura neurtzea eta hizkuntza

arloan artean zein den eragileena zehaztea du helburu.

3. Aurrekariak eta egungo egoera

Aldaera diatopikoen ikerketa oso garatua dago euskararen kasuan: Bonaparte printzearen lanetatik abiatuz eta Euskaltzaindia egiten ari den Euskararen Herri Hizkeren Atlas-**EHHA** egitasmoraino lan asko eta maila askotakoak garatu dira.

Azken hau, Euskararen Herri Hizkeren Atlas-**EHHA**, da zalantzarik gabe euskararen hizkera desberdinak sakonen eta luzeen ikertzen dituen. Egitasmo honetako arduradun akademikoek, Gotzon Aurrekoetxeak eta Xarles Videgainek, ohiko hizkuntza-atlasetako metodologia erabili dute datu-bilketan eta aurreramenduak eskaintzen dituzte datuen kartografia-moldeetan.

EHHAk euskararen eremu osoa biltzen du bere 145 inkesta-lekuekin Añamendiko bi euskal eremuak bilduz.

Ikusmode diastratikotik ordea, ezer gutxi ikertu da euskarari dagokionez. Hizkeren arteko edo aldaera estandarra eta euskalkien arteko berdintze-fenomenoei buruz edota euskara estandarrak mintzamolde tradizionaletan izan duen eraginari buruz oso ikerketa gutxi egin da orain artean. Ezagutzen den euskarari buruzko bibliografia kontsultatu ondoren bi ikertzaileen lanak baino ez dira aipagai: Gotzon Aurrekoetxea eta Sonia González.

Aurrekoetxea izan da zabalaren landu duena ikerketa ildo hau. Eremu eta adin talde desberdinak landu ditu 1999 urtean Euskaltzaindiaren 14. biltzarrean (Bilbo) aurkeztu zuen "Estandar eta dialektoen arteko bateratze-joerak (ikusuntu teorikotik begirada bat)" lanarekin hasi duen ildoa. Ondoren jarraitu du ikerketa-lerro hau garatzen: "Bizkaieradunok Euskara Estandarraren Aurrean" (2000), "Euskalkiak estandarren uholdepean (Arratiako kasua)" (2003) eta "Hizkuntza estandarren eta dialektoen arteko bateratze joerak", in Traski omenaldi liburuan argitaratzeko.

Sonia Gonzálezek (2001) ere ikertu du estandarren eragina haurrengan ("Barietatea eta estandarra: batuaren eragina ume bizkaitar biren hizkeran").

Ikusmolde soziolinguistikotik edo beste era batera esanda, adina, maila soziala, ikasketak eta bestelako faktore soziolinguistikoak kontuan

hartuta ez da ikerketa luze eta garaturik argitaratu euskararen kasuan orain artean, gorago aipatuez gain.

Inguruko hizkuntzetan, aldiz, oso ohikoak bihurtu dira ikusmolde hau garatu duten ikerketa eta argitalpenak azken 10 urteotan. (Auer 1998, Auer & Hinskens 1996, Bellman 1998).

Funtsezko ikerketa-lerroa da proposatzen dena proiektu honetan hizkuntzaren aldagarritasunean sakondu gura bada. Hizkuntzaren aldagarritasunaren faktore eta parametroak ezagutzea ezinbesteko bihurtzen da hizkuntzan gertatzen diren aldaketen ikerketetan.

4. Ikerketaren marko teorikoa

Euskararen atlas sozio-geolinguistikoaren proiektua parametro soziolinguistiko eta geolinguistikoetan oinarritzen da. Bi diziplinen artean kokatzen da eta bien metodologia hartzen du eta bietara egingo du bere ekarria.

Aldaera diatopikoei dagokienez Hego Euskal Herrian ohiko euskarak ezagunak dituen lurraldeak biltzen ditu lehenengo fasean. Eta Ipar Euskal Herriko eremua ikertuko du bigarren fase batean. Euskararen ezaugarri geolinguistikoak landuko ditu, beraz. Aukeratu diren herrietan baserri giroko euskara biltzea du helburu. Tradizioarekin loturak galdu gabe dituen euskal hiztunaren hizkera izango du ikergai. Baserri giroan sortua eta hazia izan arren giro hiritartu batean murgildua bizi dena. Beraz, kultura tradizionala, hizkuntzaren mintzamolde tradizionala, eta kultura hiritartua, lantegietako bizimoduan txertatua eta ondorioz mintzamolde berria ere ezagun duena.

Aldaera diastratikoaren artean adina faktorea izango da landuko den aldagarria. Bi adin-talde ikertuko dira: jende heldua (45-50 urte ingurukoa) eta jende gaztea (20-25 bitartekoa). Bi adin-taldeetan gizonezkoak izango dira berriemaileak. Ez da kontuan hartuko ez jatorria, ezta faktore sozioekonomikoa.

Aldaera diafasikoei dagokienez lagunarteko eta formalaren artean kokatzen da bildu nahi den informazioa. Berez, berriemaileei euren familietan edo lagunartean hitz egiten duten erregistroa ikertu nahi dela esango zaie arren, datuak biltzeko inkesta-molde formala erabiltzen denez, inkesta-molde berak nola edo hala baldintzatua izango da eta lagunartekoa baino jasoagoa biltzeko arriskutik nekez askatuko garela uste da.

Hiru aldaera hauek kontuan izanik, ikerketan zehar hizkuntzaren alor desberdinak landuko dira: fonologia, morfologia, sintaxia eta lexikoa. Hizkuntza bere osotasunean hartu nahi izan da, biltzen dituen ezaugarri garrantzitsuenak ikertzeko. Ezinbestekotzat jotzen da hizkuntza bere osotasunean hartzea, baina alor desberdinak elkarren artean nahastu gabe egingo da datu-bilketa.

Honek, datuak bildu osteko azterketa alorka egiteko aukera eskainiko digu eta horrela alorren arteko desberdintasunak ikertzeko aukera izango da.

Hala ikerketaren emaitzetara heltzen garenean aldagarritasun fonologikoa zertan den ezagutuko dugun heinean, gai izango gara bai morfologian, bai sintaxian eta baita lexikoan ere zer eta nola ari diren gauzak aldatzen. Eta, aldi berean, zein alor linguistiko den aldagarritasun handiena erakusten duena eta aldagarritasun hau lurralde edo hizkera desberdinetan orekatua den ala ez jakin ahal izango dugu.

Datuen ikerketan hizkuntza alorren arteko zein hizkeren arteko elkarketak modu desberdinez gauzatu ahal izango ditugu: datu kualitatiboak ikertuz eta datu kuantitatiboak ere erabiliz.

Hizkuntza-datuen azterketa kualitatiboek ezaugarri desberdinen indarra erakutsiko dute: zein diren ezaugarri erresistenteenak euskara estandarren aurrean, edo euskara estandarreko zein ezaugarri diren arinen edo lehenen sartzen direnak hizkeretan zehar.

Datu kuantitatiboak aztertzeko programa estatistikoak erabiliko dira. Berauen bidez hizkuntza-alor desberdinetan zein den aldagarritasun handiena erakusten duena, zein den bilakaera handiena erakusten duena eta zeinetan sartu diren gehien euskara estandarreko ezaugarriak neurtu ahal izango da.

Hizkerei dagokienez ere, euren arteko sailkapen bat egiteko parada izango da eta neurtu ahal izango da zein den ezaugarri arrotz gehien hartzen duena eta zein den bere hizkuntza-ezaugarriak ondoen zaintzen dituen.

Aldagarritasun diastratikoaren ikerketan belaunaldien arteko desberdintasunak zertan mamitzen diren neurtu ahal izango da eta emaitzek parametro garbi batzuk erakusteko aukera emango dute.

Azkenik aldaera estandarren indarra neurtzeko aukera izango dugu eta berdintze-joera bizia eta bortitza ala eramangarria den ziurtatu ahal izango da.

5. Ikerketa-proiektua

Ikerketa-proiektu honetan proposatzen den ikerketa-lerroak aldagarritasuna du aztergai. Lerro honek garrantzi handia du, alde batetik, gaur egun hizkeren arteko berdintze-joerak nola gertatzen ari diren zehatz ditzakeelako; bestetik, berdintzearen indarra edo abiadura ere neur daitekeelako; eta, azkenik, etorkizunerako proiektzioa egiteko lanabesak emango dizkigulako.

Ikerketaren emaitzek, zalantzarik gabe, hizkuntzaren corpora planifikatzeko lanabes egokiak eskuratzeko baliabideak eskainiko dizkigute.

Proiektu honek EHHA du aitzindari. Atlasak erakusten duenetik abiatuz, belaunaldi gazteagoen hizkuntza jasotzea du xede. EHHAren metodologia aplikatuko da (galdesorta eraikitzean, datu-bilketan, inkesta-lekuen aukeratzean, berriemaileen profilean...), baina EHHAtik bereizten duena ondokoa da: aldagarritasun geolinguistikoa aztertuz gain, aldagarritasun soziolinguistikoa ere aztertzen duela.

5.1. Helburuak

Lortu nahi diren helburuak ondokoak dira:

1. Hizkuntzaren aldaera geografikoetan sakontzea.
2. Hizkuntzaren aldaera soziolinguistikoetan sakontzea.
3. Hizkuntzaren aldaeren arteko berdintze edo nibelazioaren faktoreetan sakontzea.
4. Ahozko hizkera dialektalaren datu-basea sortzea.
5. Hizkera desberdinen datu transkribatuen datu-basea sortzea.

5.2. Metodologia

5.2.1. Galdesorta

Galdesorta galdetegi itxi bat izango da, 200 bat aldagai linguistiko biltzen dituena. "Euskararen Herri Hizkeren Atlas (EHHA)"ren galdetegian oinarrituz, proiektu honetarako egokienak diren galderak aukeratuko dira. Galdetegi honek lexikoa eta ezaugarri gramatikalak bilduko ditu, honela banatuta:

- Izen-morfologia: 23 galdera
- Aditz-morfologia: 39 galdera
- Sintaxia: 20 galdera
- Lexikoa: 120 galdera

Fonologiari dagozkion ezaugarriak gainerako alorretako galderei erantzunez lortzen diren datuetan arakatuz lortuko dira. Hori kontuan harturik, ez da galdesorta berezirik landu alor hau lantzeko.

Gramatikari dagozkion gainerako alorretan hizkuntzaren muinari begiraturik, alor bakoitzeko ezaugarri garrantzitsuenak bildu asmoz eratu da galdesorta.

Lexikoari dagokionez, kultura tradizioaletik hiritarturako bidean aldagarritasun handia erakusten duten eta galdu ez diren kontzeptuak aukeratu dira.

5.2.2. Inkesta-lekuak

Galdetegia Euskal Herriko (Hegoaldean Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroa; eta Iparraldean Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoako) 100 herritan aplikatuko da. Herriak aukeratze orduan EHHA proiektuan agertzen direnak izango dute lehentasuna; horien artean egingo da aukeraketa.

5.2.3. Berriemaileak

Herri bakoitzean bi berriemaile izango dira, bata heldua eta bestea gaztea. Berriemaileok ezaugarri hauen arabera aukeratuko dira:

- Sexua: denak gizonezkoak izango dira. EHHA-n erabili den berriemailearen profila jarraitzeko gogoz hartu da erabakia. EHHA-n berriemaileak nagusiki gizonezkoak dira. Ikerketa honetan sexuaren aldetik homogeneousutasuna lortu nahi da, eta etorkizunerako uzten da andreen datu-bilketa.

- Adina: hiru belaunaldiren datuak eskuratu nahi dira osotara. EHHAk bildu ditu jada 70 urte baino gehiagoko jendearen datuak. Ikerketa honetan haien seme-alaben belaunaldia (gaur egun 45-50 urte bitarte dituen jendea) eta ilobenaren (gaur egun 20-25 urte bitarte dituzten gazteen) datuak lortuko dira.
- Formazioa: ezaugarri garrantzitsua izan ohi da honelako ikerketetan berriemaileen formazioa edo maila kulturala.

Ikerketa honetan adin desberdinetako berriemaileen formazioa dela eta, adin bakoitzeko batez bestekoaren maila zabala lortu nahi da. EHHAk jada bide horretatik jo du, izan dituen lekukoen batez bestekoa baserritarra eta formaziorik gabekoa izanik. Ikerketa honetan ere adin talde bakoitzean adin horretako gehiengoaren maila kulturalera jendea lortu nahi da:

- Jende helduaren formazioari dagokionez, baxu-ertaina duen estratua dugu langai. Baserritarra jaiotzez eta lanbidez lantegi bateko langilea, ahalaz.
- Gazteen kasuan unibertsitatean ikasten dihardutenak edo ikasketak amaiturik dituztenak dira aukeratu diren lekukoak.
- Probabilitate-muestreoa edo lagina: gure ikerketan nahita bideratutako lagina izango da. Ikertzaile-biltzaileak erabakiko du gorago aipatu diren ezaugarriak dituzten artean herri bakoitzean nork hartuko duen parte ikerketan datu-emaile gisa. Ez da lagin estratifikaturik erabiliko.
- Hizkera-erregistroa: berriemaileengandik jaso nahi dena erregistro informala da, eguneroko bizitzan egiten dutena.

5.2.4. Inkesta-metodologia

Bilduko diren datuekin osatuko den ahozko eta idatzizko base dialektala sortzeko, gaur egun ikerketa dialektologikoetan nazioartean erabiltzen diren metodoak eta prozedurak erabiliko dira.

Inkestak galdetegi itxi baten bidez burutuko dira eta erabiliko den metodologia zuzeneko inkestetan oinarrituko da. Datuak mini-disc eta bideo-kameraren bidez bilduko dira. Garrantzitsua da audio-materiala eta bideoa kalitate handikoak izatea. Eta ezinbestekotzat jotzen dugu tresna hauek erabiltzea datuen bilketa egiteko. Bideoa bi arrazoiengatik proposatzen da: datuen transkripzioa egiteko laguntza handia eskaintzen duelako eta, bestalde, lagungarri izaten delako giza komunikazioan gertatzen diren hizkuntzaz kanpoko alderdiez jabetzeko.

Inkestak bakarka egingo dira, alegia, biltzaileak berriemaile bakarrari pasatuko dio galdetegia. Honek seriotasun handia ematen badio ere eta erregistro formalagoak biltzeko arriskua dagoen arren, berme handiak ematen ditu datuen ziurtasunean eta kalitatean.

Bestalde, datu-bilketan herri bakoitzeko biltzaile bakarra arituko da. Berak bilduko ditu dagokion herriko datuak, eta bera izango da datuen egokitasunaren erantzule nagusia, ikerketaren arduradunaren menpean.

Datuak lortzeko diskurtso-motari dagokionez, elkarrizketaren bidezko metodologia aukeratu da. Eta hona hemen zenbait arrazoi metodo hau aukeratzeko:

- EHHako datuak modu horretan bildu izana.
- Datuak biltzeko biderik arinena delako.
- Datu asko lortu nahi direlako.
- Herri askotan lortu nahi direlako datuak.

Metodo honi garrantzi handia eman diogu, hain zuzen ere euskararen eremuan zehar belaunaldi desberdinetako datuak bildu nahi direlako. W. Labov (1972)i jarraituz, kuantitatiboki garrantzitsua den datu-corpus bat lortu nahi dugunez, behar-beharrezko da elkarrizketa bidez lortzea.

Datuak transkribatzeko, IPA alfabeto fonetiko, euskarara egokitua, erabiliko da; hain zuzen ere, Euskaltzaindiaren EHHA proiektuan erabiltzen dena.

5.3. Ikerketa-plana

Proposatzen dugun proiektuak ondoko faseak izango ditu:

a) Galdetegiaren prestaketa:

Ikerketa-proiektua abian jartzeko, "Euskararen Herri Hizkeren Atlasa (EHHA)"ren galdetegian oinarrituz, proiektu honetarako egokienak diren galderak aukeratuko dira (EHHAko galdetegiak biltzen dituen 2.875 galderetatik 200 inguru aukeratuko dira ikerketa-proiektu honetarako).

Galdetegi honek lexikoa eta ezaugarri gramatikalak (fonologia, morfologia eta sintaxia) biltzen ditu (gorago esan bezala).

b) Datuen bilketa eta transkripzioa

Inkesta-lekuak: gorago esan bezala, galdetegia Euskal Herriko 100 herritan aplikatuko da.

Berriemaileak: herri bakoitzean bi berriemaile aukeratuko dira: bata 45-50 urtekoa, eta bestea 20-25ekoa.

Datuak biltzeko, gorago esan bezala, mini-diska eta bideo-kamera erabiliko dira. Datuak transkribatzeko, lehenbizi audio-materiala ordenagailuan grabatuko da audio-tratamendurako software egokiaren bidez eta, ondoren, "lagunduriko transkripzio" softwarea erabiliz, datu-base batean sartuko dira. Audio-materiala digitalizatu eta etiketatzeko, merkatuan dauden programez baliatzea proposatzen da: Cool-edit, Praat edo antzeko batez.

Bideo-tratamenduaren eta biltegitratzearen softwareari dagokionez, ikerketa honetarako aski da "Home-video" deitutako sistema.

c) Euskara dialektalaren datu-basea sortzea

Euskara dialektalaren datu-basea sortzeko, lankidetzaz hitzarmen bat izenpetu da Euskaltzaindiarekin. Euskaltzaindiak programa informatiko berria garatu du EHHA-n bildu den informazioa kudeatzeko. Programa informatikoa oso egokia da ikerketa-proiektu honetan bilduko diren datu

transkribatuak informatizatzeko. Euskaltzaindiak ikerketa-talde honen esku utzi aplikazio informatikoa hitzarmen baten bidez.

d) Kontsulta-lanabesak sortzea

Datuen kontsulta ahalbidetzea corpusa sortzea bera bezain funtsezkoa da. Ikerketa-taldearen ikuspegia biltzen diren datuak ahalik eta gehien sozializatzearen aldekoa da, komunitate zientifikoaren eskuetan uzteko.

e) Datuen ustiaketa

Datuen ustiaketa desberdinak aurreikusten dira:

1) Hizkuntza-atlas kontrastiboa. Liburu formatuaz gain formatu digitala izango lukeen argitalpena litzateke eta bertan belaunaldien arteko datu kontrastiboak eskainiko lirateke. Bildutako datuen argitalpena litzateke, mapen laguntzarekin hornitua.

2) Datuen azterketa sakonak. Etxeko zein nazioarteko biltzarretan eta hizkuntzalaritzaz arduratzen diren aldizkari berezietan (*ASJU*, *Lapurdum*; *Dialektologia* y *Geolinguística*, *RIEV*, *Geolinguistique*, *Euskalingua*, *Dialectologia*...) argitaratuko lirateke. Ikerketa hauetako aztergaiak, besteak beste, honako hauek lirateke: hizkuntza-aldagarritasunaren faktoreak, hizkuntza-ezaugarri desberdinen jokamoldeak eta eremuen arteko desberdintasunak.

6. Ikerketaren ondorioak: hobari eta berrikuntzak

Ikerketa-proiektuaren emaitzen artean hainbat agertuko dira:

- Adinaren arabera azterketa soziolinguistikoaren emaitzak: adinaren arabera hizkuntzaren aldagarritasuna aztertuko da alde batetik.
- Hizkuntza estandarra eta tokian tokiko hizkeren arteko harremana ere ikertuko da: hizkuntza estandarrak hizkera guztietan eragin bera ote duen aztertuko da.

- Hizkuntza estandarra eta tokian tokiko hizkeren arteko harremanetan hizkuntzaren atal desberdinek nola jokatzaren erantzuten ahaleginduko da.

Ikerketa hauek aldagarritasunaren ikerketaren ezagutzan aurrerapauso bat emango dute eta gainerako hizkuntzetan gertatzen denarekin euskara parekatzeko moduan egongo gara.

Bestalde, ahozko eta idatzizko datu-base dialektalaren sorrera aurrerapauso handia izango da hizkuntzalaritzako hainbat ikerketa bideratzeko. Gaur egun gabezia handia dugu euskararen kasuan datu-base dialektalik ez izatean; eta lanabes hau behar-beharrezkoa da euskararen ikerketa sinkroniko zein diakronikorako.

Datu-base hau Euskal Herriko Unibertsitatean kokatzeak euskararen inguruko ikerketen gunea indartu egingo luke, erreferentzia-puntu garrantzitsua bihurtu litekeelako. Orain artean ikertzailea ikerketa bakoitzerako datu bila aritu behar izan da. Proposatzen den datu-basea seriooki egiten bada eta handituz edo haziz doan heinean, era honetako datu-bilketak urritu egingo dira. Eta, bestalde, datuen fidagarritasunean asko irabaziko da.

7. Bibliografia

- Arnold, J. (coeditor), (1996). *Sociolinguistic variation : data, theory, and analysis* (selected papers from NWAV 23 at Stanford /Conference on New Ways of Analyzing Variation, 1994. Stanford), California: Center for the Study of Language and Information, Stanford.
- Auer, P. (1998). "Dialect Levelling and the Standard Varieties in Europe", *Folia Linguistica* XXXII/1-2, 1-9.
- Auer, P., F. Hinskens. (1996). "The Convergence and Divergence of Dialects in Europe. New and no so New Developments in an Old Area", *Sociolinguística* 10, 1-30.
- Aurrekoetxea, G. (1997). "Ahozko testuak transkribatzeko irizpideak", *Uztaro* 23, 87-94.
- Aurrekoetxea, G. (2000). "Bizkaieradunok Euskara Estandarraren Aurrian", in *Mendebaldeko Berbetearien Formalizazioa*; Mendebalde Kultur Alkartea, Bilbo, 235-245.
- Aurrekoetxea, G. (2003). "Euskalkiak estandarren uholdepean (Arratiako kasua)", in *Ahozko aztergai*, Bilbo, Mendebalde Kultur Elkartea, 167-185.
- Aurrekoetxea, G. (2004). "Estandar eta dialektoen arteko bateratze-joerak (ikuspuntu teorikotik begirada bat)", *Uztaro*, 50, 45-57.
- Aurrekoetxea, G. (argitatzeko). "Hizkuntza estandarren eta dialektoen arteko bateratze joerak", in *Traski omenaldi liburua*.
- Aurrekoetxea, G., Videgain, X. (1993). "Euskal Herriko Hizkuntz Atlas: galdesorta", *Euskera* 38, 529-647.
- Bellmann, G. (1998). "Between Base Dialect and Standard Language", *Folia Linguistica* XXXII/1-2, 23-34.
- Christen, H. (1998). "Convergence and Divergence in the Swiss German Dialects", *Folia Linguistica* XXXII/1-2, 53-67.
- González, S. (2001). "Barietatea eta estandarra: batuen eragina ume bizkaitar biren hizkeran", *Enseiukarrea* 15, 89-144.
- Labov, W. (1972). "Some principles of linguistic methodology", *Language in Society* 1, 97-120.
- Paolillo, J. C. (2002). *Analyzing Linguistic Variation. Statistical Models and Methods*, Stanford, CSLI Publications.